

В. О. Кушнір,
к. держ. упр., докторант кафедри стратегічних комунікацій навчально-наукового
центру стратегічних комунікацій у сфері забезпечення національної безпеки та оборони,
Національний університет оборони України імені Івана Черняховського, м. Київ
ORCID ID: 0000-0002-0805-4092

DOI: 10.32702/2306-6814.2021.10.109

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ РОЗРОБЛЕННЯ КЕРІВНИХ ДОКУМЕНТІВ ЩОДО ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ: ПРОЕКТ СТАНДАРТУ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ЗА НАПРЯМОМ СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ У СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ

V. Kushnir,
PhD in Public Administration, Doctoral candidate of the Department of Strategic Communications
of the educational and research center of strategic communications in the sphere of national security and defense,
National Defence University of Ukraine named after Ivan Cherniakhovskyi, Kyiv

CONCEPTUAL PRINCIPLES OF DEVELOPMENT OF GUIDING DOCUMENTS ON THE
FUNCTIONING OF THE SYSTEM OF STRATEGIC COMMUNICATIONS: PROJECT STANDARD
OF TRAINING SPECIALISTS IN THE FIELD OF STRATEGIC COMMUNICATIONS IN THE
SECURITY AND DEFENSE SECTOR OF UKRAINE

Стратегія воєнної безпеки України визначає захист суверенітету і територіальної цілісності України — найважливішою функцією держави, справою всього українського народу. Реалізація цієї норми Конституції України в умовах екзистенційної воєнної загрози національній безпеці, зростання дефіциту фінансових ресурсів та дисбалансу воєнних потенціалів України та Російської Федерації обумовлює необхідність розроблення нової стратегії воєнної безпеки, яка базується на всеохоплюючій обороні України. Всеохоплююча оборона України — це комплекс заходів, основний зміст яких полягає у: превентивних діях та стійкому опорі агресору на суші, на морі та в повітряному просторі України, протидії в кіберпросторі та нав'язуванні своєї волі в інформаційному просторі; використанні для відсічі агресії всього потенціалу держави та суспільства (воєнного, політичного, економічного, міжнародно-правового (дипломатичного), духовного, культурного тощо); застосуванні всіх форм і способів збройної боротьби з агресором, зокрема асиметричних та інших дій для оборони України, з дотриманням принципів і норм міжнародного права [1].

Ключовим фактором формування та розвитку такої взаємодії можна вважати повноцінну реалізацію стратегічних комунікацій у секторі безпеки і оборони України, як однієї з найважливіших складових системи державного та військового управління, що дають можливість, залишаючись у межах демократичних практик і принципів, організовувати ефективну відсіч будь-яким деструктивним інформаційним операціям [2].

У розвитку стратегічних комунікацій Україна досягла успіху, але він може бути підсилений за рахунок удосконалення державних механізмів стратегічних комунікацій та набуття нових дієвих спроможностей [2].

У статті запропоновано принципово новий підхід до формування концептуальних засад розроблення керівних документів щодо функціонування системи стратегічних комунікацій, розроблено проект стандарту підготовки фахівців за напрямом стратегічні комунікації у секторі безпеки і оборони України.

Стандарт підготовки фахівців за напрямом стратегічні комунікації окреслюватиме освітню політику у секторі безпеки і оборони України щодо стратегічних комунікацій.

Ukraine's military security strategy defines the protection of Ukraine's sovereignty and territorial integrity as the most important function of the state, the cause of the entire Ukrainian people. The implementation of this norm of the Constitution of Ukraine in the conditions of existential military threat to national security, growing deficit of financial resources and imbalance of military potentials of Ukraine and the Russian Federation necessitates the development of a new military security strategy based on comprehensive defense of Ukraine. Comprehensive defense of Ukraine — it is a set of measures, the main content of which consists in: preventive actions and stable resistance of the aggressor on land, at sea and in the airspace of Ukraine, counteraction in cyberspace and imposition of one's will in the information space; use to repel aggression of all the potential of the state and society (military, political, economic, international law (diplomatic), cultural, etc.); application of all forms and methods of armed struggle against the aggressor, in particular asymmetric and other actions for the defense of Ukraine, in compliance with the principles and norms of international law [1].

A key factor in the formation and development of such cooperation can be considered the full implementation of strategic communications in the security and defense sector of Ukraine, as one of the most important components of public and military governance, enabling, while remaining within democratic practices and principles, information operations.

Ukraine has achieved some success in the development of strategic communications, but it can be strengthened by improving the state mechanisms of strategic communications and acquiring new effective capabilities.

The article proposes a fundamentally new approach to the formation of conceptual foundations for the development of guidelines for the functioning of the system of strategic communications, developed a draft standard for training specialists in the field of strategic communications in the security and defense sector of Ukraine.

The standard of training in the field of strategic communications will outline the educational policy in the security and defense sector of Ukraine on strategic communications.

Ключові слова: стратегічні комунікації, сектор безпеки і оборони України, стандарт підготовки фахівців за напрямом стратегічні комунікації.

Key words: strategic communications, sector of safety and defence of Ukraine, standard of training specialists in the field of strategic communications.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ АБО ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Для забезпечення національної безпеки, зокрема державної, економічної, інформаційної, гуманітарної та екологічної, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях

органи сектору безпеки і оборони, інші державні органи України, їх посадові особи здійснюють заходи для відновлення територіальної цілісності України, а також забезпечують комплексний розвиток безпекової, економічної, інформаційно-телекомунікаційної, соціальної та гуманітарної інфраструктури на територіях, прилеглих до тимчасово окупованих територій в Донецькій та Луганській областях, реалізують відповідно до доку-

ментів стратегічного оборонного планування заходи зі зміцнення оборонних і безпекових спроможностей України [3].

Вирішення усіх вищезазначених завдань неможливо досягнути без ефективної взаємодії складових сектору безпеки і оборони України. Саме тому одним із основних напрямів розвитку сектору безпеки і оборони України є створення та впровадження системи стратегічних комунікацій у секторі безпеки і оборони та її удосконалення з урахуванням досвіду держав-членів НАТО.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ, У ЯКИХ ЗАПОЧАТКОВАНО РОЗВ'ЯЗАННЯ ЦЬОЇ ПРОБЛЕМИ

Теоретико-методологічні засади стратегічних комунікацій досліджуються у працях провідних вітчизняних вчених: Д.В. Дубова, В.Ю. Богдановича, О.В. Капшика, А.І. Семенченка, Т.В. Сивак, А.М. Сиротенка, Є.О. Романенка та ін. Проблематика розробки державних механізмів стратегічних комунікацій у секторі безпеки і оборони України, на сьогоднішній день перебуває на стадії розвитку. Побудова ефективної системи координації дій влади з ключовими каналами комунікації, ефективної міжвідомчої координації, розробка і впровадження єдиної системи взаємодії усіх органів влади в інформаційній сфері, узгоджене донесення до всіх категорій населення інформації про ситуацію в Україні залишаються актуальними завданнями для нашої держави в умовах гібридної агресії Російської Федерації проти України. Головним комплексом заходів для реалізації зазначених завдань виступає розбудова системи стратегічних комунікацій.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є надання пропозицій щодо удосконалення організації діяльності системи стратегічних комунікацій у секторі безпеки і оборони України.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБГРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

На виконання Річної національної програми під егідою Комісії Україна — НАТО, затвердженої Указом Президента України від 26 травня 2020 року N203/2020, у частині щодо набуття спроможностей сил оборони зі стратегічних комунікацій сформульовано Ціль 1.3.2. — Національна система стратегічних комунікацій забезпечує ефективне впровадження інформаційної політики держави.

З метою реалізації вказаної цілі визначено очікувані результати до кінця 2025 року, а саме:

1.3.2.1. Розбудова спроможності національних стратегічних комунікацій, що досягається виконанням таких пріоритетних завдань:

а) визначення національного координатора системи стратегічних комунікацій та здійснення розподілу повноважень у державних органах (кінцевий термін виконання — 2021 рік);

б) затвердження та постійне оновлення стандартів і методик проведення моніторингу засобів масової

інформації та збору аналітичних даних (кінцевий термін виконання — 2021 рік);

в) створення бета-версії електронного інструменту системи стратегічних комунікацій (кінцевий термін виконання — 2025 рік);

г) створення мережі ситуаційних центрів державних органів у системі стратегічних комунікацій (кінцевий термін виконання — 2025 рік);

г) створення та впровадження моделі освітньої системи з державних стратегічних комунікацій та розроблення плану її реалізації в державних органах (кінцевий термін виконання — 2025 рік);

д) розроблення системних рішень щодо мінімізації загроз енергетичній безпеці завдяки удосконаленню рівня комунікацій з НАТО та оперативному реагуванню на загрози (термін виконання — постійно) [4].

З метою належного виконання зазначених вище завдань, необхідним виступає створення такого документу, як Стандарт підготовки фахівців за напрямом стратегічних комунікацій.

Стандарт підготовки фахівців за напрямком стратегічних комунікацій окреслюватиме освітню політику у секторі безпеки і оборони України (далі — СбіО) щодо стратегічних комунікацій.

Зазначимо, що суб'єктами реалізації стратегічних комунікацій у секторі безпеки і оборони виступають усі його складові.

До складу сектору безпеки і оборони входять: Міністерство оборони України, Збройні Сили України, Державна спеціальна служба транспорту, Міністерство внутрішніх справ України, Національна гвардія України, Національна поліція України, Державна прикордонна служба України, Державна міграційна служба України, Державна служба України з надзвичайних ситуацій, Служба безпеки України, Управління державної охорони України, Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України, Апарат Ради національної безпеки і оборони України, розвідувальні органи України, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну військово-промислову політику [5].

Головним державним підрозділом зі стратегічних комунікацій виступає служба координації діяльності у сфері стратегічних комунікацій сектору безпеки і оборони України (далі — СКДСК РНБО). Відповідно до наданих повноважень на посадових осіб СКДСК РНБО покладено такі обов'язки:

— постійно готувати пропозиції керівництву Ради національної безпеки і оборони України щодо формування пріоритетів, цілей та першочергових проектів за напрямом стратегічних комунікацій з питань національної безпеки і оборони України у мирний час та особливий період;

— розробляти концепції, стратегії, методичні рекомендації, настанови, інструкції, плани роботи та інші документи, спрямовані на розвиток стратегічних комунікацій у секторі безпеки і оборони України;

— розробляти проекти законодавчих та інших нормативно-правових актів щодо засад стратегічних комунікацій у секторі безпеки і оборони України;

— здійснювати аналіз проектів нормативно-правових актів за напрямом діяльності та проводити їх експертну оцінку;

— на систематичній основі здійснювати консультації із причетними сторонами з метою залучення їх до формування державної політики щодо розвитку стратегічних комунікацій у секторі безпеки і оборони України;

— організовувати роботу спільно з іншими структурними підрозділами доктринальних документів, спрямованих на реалізацію засад державної політики з питань стратегічних комунікацій;

— надавати методично-консультативну допомогу відповідним структурним підрозділам міністерств, відомств і служб під час реалізації ними державної політики з питань стратегічних комунікацій у секторі безпеки і оборони України;

— координувати та організовувати взаємодію з дорадчо-консультативними органами, громадськими організаціями, узагальнювати результати дорадчої та консультативної підтримки з питань реформ за напрямом діяльності СКДСК РНБО;

— здійснювати координацію заходів із впровадження принципів та підходів, прийнятих у країнах НАТО;

— здійснювати аналіз інформаційних загроз та джерел їх виникнення, проводити контент-аналіз публікацій, оцінювати вплив на громадську думку матеріалів у засобах масової інформації та соціальних мережах та організовувати спільну протидію із відповідними посадовими особами міністерств, відомств та служб щодо нейтралізації інформаційних загроз;

— вивчати та узагальнювати європейський досвід та досвід держав-членів НАТО у напрямку стратегічних комунікацій з метою впровадження у вітчизняній практиці;

— розробляти та впроваджувати рекламні та просвітницькі компанії та співпрацювати із відповідними підрозділами у зазначеному напрямі;

— організовувати та брати безпосередню участь у тренінгах, навчаннях, брифінгах, прес-конференціях, інформаційних компаніях з питань національної безпеки і оборони України;

— оцінювати результати реалізації державної політики за напрямом стратегічних комунікацій у складових сектору безпеки і оборони України;

— здійснювати в межах повноважень міжнародного співробітництва за напрямом стратегічних комунікацій з відповідними органами іноземних держав і міжнародними організаціями;

— організовувати та надавати консультації щодо питань взаємодії з українськими та іноземними засобами масової інформації з питань висвітлення ситуації у зоні операції об'єднаних сил;

— координувати у межах компетенції залучення, надання та використання міжнародної дорадчої та консультативної допомоги;

— розробляти рекомендації щодо планування заходів з протидії негативним тенденціям в інформаційному просторі за тематикою діяльності СБіО;

— брати участь у процесі становлення та удосконалення загальної системи моніторингу інформаційного простору у складових СБіО;

— організовувати регулярне оцінювання громадської думки соціологічними методами та здійснення формування методичних рекомендацій за результатами оці-

нювання суспільно-політичної ситуації в регіонах для потреб складових СБіО [6].

Ефективна реалізація завдань СКДСК РНБО вимагає укомплектування і самої Служби і СБіО досвідченими фахівцями за напрямом стратегічні комунікації.

Причина появи стандарту — державне визнання наявності загроз гібридного та інформаційного характеру у сфері оборони і безпеки України та зусилля противника щодо порушення існуючого правопорядку. Імплементування стандарту підготовки фахівців за напрямом стратегічні комунікації окреслює освітню політику у секторі безпеки і оборони України (далі — СБіО) щодо стратегічних комунікацій та забезпечить ефективність, системність та відповідність освітньої підготовки за напрямом стратегічних комунікацій стандартам та принципам держав учасників НАТО [6].

Пропонуємо визначити рівень вищої освіти — другий (магістерський);

— ступінь вищої освіти — магістр;

— спеціальність — стратегічні комунікації;

— освітню програму (зазначити назву за наявності) визначити як "Основи стратегічних комунікацій у секторі безпеки і оборони України";

— об'єкти вивчення та/або діяльності: складові сектору безпеки і оборони України.

У Документі визначити цілі навчання: підготовка фахівців за напрямком стратегічні комунікації, здатних розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми за напрямом стратегічні комунікації.

Визначити теоретичний зміст предметної галузі:

— Система стратегічних комунікацій у сферах національної безпеки і оборони;

— Понятійно-категоріальний апарат дефініції "стратегічні комунікації" в Україні та державах-членах НАТО;

— Нормативно-правове забезпечення стратегічних комунікацій у секторі безпеки і оборони України та державах-членах НАТО;

— Методика планування та здійснення комунікацій в умовах кризи;

— Робота з громадськістю та засобами масової інформації;

— Інформаційна безпека в процесі комунікації.

Визначити методи, методики та технології — загально-наукові методи: історичний, загально-науковий аналіз, порівняльно-правовий аналіз, емпіричне узагальнення, екстраполяція та прогнозування, наукове пізнання, управління та прийняття рішень, аналітична обробка інформації, організаційно-технологічне та правове забезпечення.

Визначити інструменти та обладнання: інформаційно-аналітичні інструменти, системи підтримки прийняття управлінських рішень, спеціалізоване програмне забезпечення.

Сформулювати такий перелік компетентностей випускника:

По-перше, інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми за напрямком стратегічних комунікацій або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та наукових методів відповідного напрямку і характеризується комплексністю та невизначеністю умов сучасного інформаційного середовища [7].

По-друге, загальна компетентність:

здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями;

мати навички успішної професійної комунікації;

вміти стимулювати конструктивну і гальмувати де-структивну комунікацію;

мати бажання постійно удосконалювати свої знання;

мати вміння критично мислити;

здатність вільно та бездоганно спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово [7];

володіти іноземною мовою [7] на достатньому рівні для вільного спілкування та офіційного листування, а також виконання завдань у напрямі публічної дипломатії;

здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні [7];

мати вміння швидко та раціонально приймати рішення у нестандартних або кризових ситуаціях;

мати вміння чітко та лаконічно формулювати думки, тези, меседжі, наративи;

мати ораторські здібності та уміння зацікавити співрозмовника/аудиторію, знаходити переконливі аргументи під час дискусії;

мати бажання працювати понаднормово та бути витривалим фізично та морально;

мати патріотичні почуття до України, бути відданим своїй професії, мати здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства;

здатність бути критичним і самокритичним;

здатність до адаптації та дії в новій ситуації;

здатність працювати в команді;

здатність планувати та управляти часом;

вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;

здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

навички міжособистісної взаємодії;

здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності)[7].

По-третє, спеціальні (фахові, предметні) компетентності: здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів; здатність забезпечувати належний рівень вироблення та продуктів за напрямом стратегічних комунікацій, послуг чи процесів, здатність забезпечувати дотримання нормативно-правових та морально-етичних норм поведінки; здатність використовувати в процесі підготовки і впровадження управлінських рішень сучасні інформаційно-комп'ютерні технології; здатність використовувати систему електронного документообігу; здатність здійснювати інформаційно-аналітичне забезпечення управлінських процесів із використанням сучасних інформаційних ресурсів та технологій. здатність розробляти стратегічні, тактичні та оперативні плани управлінської діяльності;

здатність готувати проекти управлінських рішень та їх впроваджувати [7]; здатність впроваджувати інноваційні технології; здатність до дослідницької та пошукової діяльності за напрямом стратегічні комунікації.

Визначити нормативний зміст підготовки здобувачів освіти за напрямком стратегічні комунікації:

Використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, військових, юридичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства.

Знати структуру та особливості функціонування сфери публічного управління та адміністрування [7].

Знати й розуміти основи нормативно-правового забезпечення стратегічних комунікацій в Україні та державах-членах НАТО.

Застосовувати норми та правила професійного спілкування українською мовою.

Мати розвинуте усне та письмове вміння спілкуватися іноземною мовою.

Знати стандарти, принципи та норми діяльності за напрямом стратегічні комунікації.

Розуміти та використовувати технології вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень за напрямком стратегічні комунікації.

Уміти користуватися системою електронного документообігу.

Уміти здійснювати пошук та узагальнення інформації, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції.

Уміти налагодити комунікацію з громадськістю та засобами масової інформації.

Уміти коригувати професійну діяльність у випадку зміни вихідних умов.

Застосовувати методи контролю якості у сфері професійної діяльності.

Використовувати дані статистичної звітності, обліку та спеціальних досліджень у професійній діяльності [7].

ВИСНОВКИ З ПРОВЕДЕНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ЦЬОМУ НАПРЯМІ

Отримані результати свідчать, що ситуація із науковим супроводом процесу розбудови стратегічних комунікацій в Україні складається неоднозначно. Безпкові виклики змушують дослідників активно шукати рішення в цій сфері в інтересах національної безпеки і оборони, однак єдиного підходу до зазначеної проблематики у сфері стратегічних комунікацій ще не знайдено [8].

Враховуючи викладене вище, можна зробити висновки, що розробка керівного документу щодо функціонування системи стратегічних комунікацій, а саме стандарту підготовки фахівців за напрямом стратегічні комунікації у секторі безпеки і оборони України, який систематизує та нормативно окреслює та закріплює роль і місце стратегічних комунікацій у структурі сектору безпеки і оборони України, принципи і підходи щодо реалізації стратегічних комунікацій на підтримку цілей і завдань нової стратегії воєнної безпеки України стане важливим кроком на шляху розбудови системи стратегічних комунікацій у СБіО.

Стандарт підготовки фахівців за напрямом стратегічних комунікацій у секторі безпеки і оборони України буде призначатиметься для використання посадовими особами у секторі безпеки і оборони України, які виступають суб'єктом стратегічних комунікацій або реалізують завдання інформаційної політики.

Стандарт підготовки фахівців за напрямом стратегічних комунікацій у секторі безпеки і оборони України окреслюватиме освітню політику у секторі безпеки і оборони України (далі — СбіО) щодо стратегічних комунікацій та забезпечить ефективність, системність та відповідність освітньої підготовки за напрямом стратегічних комунікацій стандартам та принципам держав учасників НАТО.

Література:

1. Указ Президента України № 121 від 25 березня 2021 року Стратегія воєнної безпеки України. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1212021-37661>
2. Кушнір В.О. Пропозиції щодо удосконалення правового механізму з питань стратегічних комунікацій у збройних силах України. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2020. № 10. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1796> (дата звернення: 20.05.2021).
3. Закон України "Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях" URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2268-19#Text>
4. Річна національна програма під егідою Комісії Україна — НАТО, затвердженої Указом Президента України від 26 травня 2020 року N203/2020. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/u>
5. Закон України "Про національну безпеку України" Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 31, С. 241. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>
6. Кушнір В.О. Структурно-організаційна модель державного управління за напрямом стратегічних комунікацій у секторі безпеки і оборони України. Інвестиції, практика, досвід. — 2021. № 7. С. 44—48. URL: <http://www.investplan.com.ua/?n=7&y=2021>
7. Міністерство освіти і науки. Рівні національної рамки кваліфікацій. Офіційний сайт. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/nacionalna-ramka-kvalifikacij/rivni-nacionalnoyi-ramki-kvalifikacij>
8. Кушнір В.О. Пропозиції щодо удосконалення правового механізму з питань стратегічних комунікацій у збройних силах України. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2020. № 10. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1796> (дата звернення: 20.05.2021).

References:

1. President of Ukraine (2021), Decree "Strategy of military security of Ukraine", available at: <https://www.president.gov.ua/documents/1212021-37661> (Accessed 10 May 2021).
2. Kushnir, V. (2020), "Proposals for improving the legal mechanism on strategic communications in the armed

forces of Ukraine", Derzhavne upravlinnya: udoskonalennya ta rozvytok, [Online], vol. 10, available at: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1796> (Accessed 20 May 2021).

3. Verkhovna Rada of Ukraine (2018), The Law of Ukraine "On the peculiarities of state policy to ensure the state sovereignty of Ukraine in the temporarily occupied territories in Donetsk and Luhansk regions", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2268-19#Text> (Accessed 10 May 2021).

4. President of Ukraine (2020), Decree "On the Annual National Program under the auspices of the NATO-Ukraine Commission for 2020", available at: <https://ips.ligazakon.net/document/view/u> (Accessed 10 May 2021).

5. Verkhovna Rada of Ukraine (2018), The Law of Ukraine "On the national security of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (Accessed 10 May 2021).

6. Kushnir, V. (2021), "Structural-organizational model of public administration in the direction of strategic communications in the security and defense sector of Ukraine", Investytsiyi: praktyka ta dosvid, vol. 7, pp. 44—48, available at: <http://www.investplan.com.ua/?n=7&y=2021> (Accessed 10 May 2021).

7. Ministry of Education and Science of Ukraine (2021), "Levels of the national qualifications framework", available at: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/nacionalna-ramka-kvalifikacij/rivni-nacionalnoyi-ramki-kvalifikacij> (Accessed 10 May 2021).

8. Kushnir, V. (2020), "Proposals for improving the legal mechanism on strategic communications in the armed forces of Ukraine", Derzhavne upravlinnya: udoskonalennya ta rozvytok, [Online], vol. 10, available at: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1796> (Accessed 10 May 2021).

Стаття надійшла до редакції 11.05.2021 р.

www.dy.nayka.com.ua

Електронне фахове видання

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ
удосконалення та розвиток

Виходить 12 разів на рік

включено до переліку наукових фахових видань України
з питань **ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ**
(Категорія «Б»)

Наказ Міністерства освіти і науки України
від 28.12.2019 №1643

Спеціальність 281

e-mail: economy_2008@ukr.net
тел.: (044) 223-26-28, (044) 458-10-73